

Jaargang 63 no. 9

oktober 2018

Missie in Nederland

Wat is missie?

De eerste en meest belangrijke betekenis van het woord missie is zending. In de bijbel zien we herhaaldelijk dat mensen door God gezonden worden om zijn belangen in de wereld te vertegenwoordigen. De profeten waren de eersten die zo gezonden werden en hun missie om Gods wegen te verkondigen en daarnaar te leven werd gecontinueerd en volvoerd in die van Jezus Christus die de gezondene bij uitstek was, de "apostel" van God (Heb. 3,1).

Om zijn missie nader te omschrijven past Jezus in het evangelie van Lucas de woorden van de profeet Jesaja op zichzelf toe: "De geest des Heren is over mij gekomen, omdat Hij mij gezalft heeft. Hij heeft mij gezonden om aan armen de Blijde Boodschap te brengen, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, en aan blinden, dat zij zullen zien; om verdrukten te laten gaan in vrijheid, om een genadejaar af te kondigen van de Heer." (Luc. 4,18-19).

Deze woorden geven goed weer hoe Jezus zijn missie verstaat. Deze bestaat in de afkondiging en onmiddellijke inwerking-treding van verlossing, gezien als een

godelijke gave van spirituele en tijdelijke bevrijding. Jezus verkondigt Gods woord en realiseert zijn werken. De werken Gods bestaan uit gerechtigheid, vrede, verzoening en barmhartigheid. Zij zijn de manifestaties van Gods heerschappij, waarmee Hij zijn liefde en zorg voor de wereld toont.

De missie van Jezus wordt overgedragen aan zijn leerlingen: "Zoals de Vader mij gezonden heeft, zo zend ik u" (Joh. 20,21). Alle vier evangeliën eindigen met vergelijkbare passages waarin de missie van Jezus wordt overgedragen aan zijn leerlingen en wel in het bijzonder aan de apostelen die zijn macht en autoriteit ontvangen. Het is vanwege deze zending dat de kerk bestaat. Daarom is de kerk dienaar en uitdrukking van deze missie. De kerk is geen doel van deze missie, maar is opgericht ten dienste van de missie om Gods verlossing in de wereld te bewerkstelligen.

Missionaire opdracht

De eeuwen door heeft de kerk de opdracht van Christus om Gods heil te verkondigen en manifest te maken in daden van gerechtigheid, vrede en barmhartigheid serieus genomen. Het tweede Vaticaans

concilie (1962-1965) heeft in zijn decreet over de missieactiviteit van de kerk dit nog eens onderstreept met zoveel woorden: "De missieactiviteit is niets anders en niets minder dan de openbaring of epifanie en de vervulling van het plan van God in de wereld en in haar geschiedenis, waarin God door de missie de geschiedenis van het heil zichtbaar voltooit." (*Ad Gentes*, 9). "Zo streeft de missieactiviteit naar de eschatologische volheid. Door haar immers wordt, tot de maat en de tijd die de Vader in zijn macht heeft vastgesteld, het volk van God uitgebreid ..." (*Ad Gentes*, 9).

Ieder lid van het volk van God heeft de missionaire opdracht mee te werken aan de opbouw van Gods rijk, want gezonden zijn behoort tot het wezen van de kerk. "(We) zijn allemaal geroepen om tot een nieuw missionair naar buiten treden. Iedere christen, iedere gemeenschap zal dienen te onderzoeken welke weg de Heer vraagt te gaan. Maar allen zijn we geroepen om op deze oproep in te gaan: weg te trekken uit ons eigen comfort om moedig iedereen die verwijderd is van het geloof tegemoet te treden in het licht van het evangelie" (Paus Franciscus, *De vreugde van het evangelie*, 2013, 20).

Missie in zes continenten

In voorbije eeuwen, maar vooral in de negentiende en twintigste eeuw, werden missionarissen uitgezonden naar de derde wereld om te werken aan Gods rijk, niet alleen door nieuwe geloofsgemeenschappen te stichten, maar ook door het welzijn van de mensen te bevorderen: scholen, ziekenhuizen, timmerwinkels en boerderijen werden gesticht en sociale werken opgezet. De missionarissen waren betrokken bij de noden van de mensen waarmee zij samenleefden. Deze geloofsgemeenschappen zijn nu volwaardige kerken geworden en samen met de kerken uit de westerse wereld staan ze

nu in dialoog voor de gemeenschappelijke missieopdracht in de wereld. In wederkerige assistentie proberen zij deze opdracht uit te voeren. Missie is dus niet meer gericht op het zuidelijk halfrond, maar op alle situaties en socio-culturele contexten waar de boodschap van Christus nog niet of niet meer gekend is. Missie vindt plaats in zes continenten waarbij christenen als bondgenoten overal ter wereld zich inzetten voor een wereld waarin Gods bedoelingen beter tot zijn recht komen.

Omgekeerde missie

Ofschoon de wederkerigheid van missie in theorie beleden wordt, blijft de praktijk weerspanniger. Missie is vaak toch nog een eenzijdig richtingsverkeer van hier naar daar, van noord naar zuid. Missie blijft een westerse aangelegenheid. Maar langzaam komt daar verandering in. Door de explosieve groei van het christendom op het zuidelijk halfrond en de hiermee gepaard gaande internationalisering van de missiecongregaties, migratie en globalisering komen steeds meer christenen van elders naar het westen toe. Westerse landen worden geëvangeliëerd door christenen van het zuidelijk halfrond. Een omgekeerde missie vindt plaats. Priesters en gelovigen van elders vormen nieuwe geloofsgemeenschappen en verrijken met hun spontaneïteit, enthousiasme, inspiratie en geloofsijver de lokale kerken.

Nederland missieland

Het kerkelijk landschap in Nederland toont geen rooskleurig beeld: ontkerkelijking, een krimpende en vergrijzende groep gelovigen, een groot tekort aan priesters, een samenleving die niet op God zit te wachten, jongeren die geen enkele band meer hebben met de kerk of met het geloof en zijn oude verhalen. De voornaamste oorzaak van dit geloofsverval

en ontkerkelijking kan gevoeglijk op conto van de secularisatie geschreven worden. Geloof wordt gerationaliseerd en geïndividualiseerd. Het wordt uit de samenleving verbannen en mag eigenlijk nog maar beleden worden achter de voordeur. Geloof is een privézaak geworden. Men is allergisch voor alles wat met geloof te maken heeft. Men schaamt zich om zijn geloof in het publiek te praktiseren. De maatschappij is in grote mate gesecculariseerd, terwijl de kerk naar de marge ervan verdrongen is. De kerk is in zichzelf gekeerd. "Het lijkt soms wel alsof wij een schuilkerk zijn geworden, waarin wij angstvallig de deur gesloten houden voor de buitenwereld" (*Bisschoppelijke brief over missie in de 21ste eeuw*, 2006, p. 11).

Missie in Nederland

Een dergelijk geschetste toestand van de situatie van het christelijk geloof is slechts de ene kant van het verhaal. De andere kant van de geloofssituatie krijgt langzaam maar zeker vastomlijnde contouren. Het gesecculariseerde en het geprivatiseerde geloof is op zijn retour en ligt op apegapen, maar een springlevend en wervend geloof breekt door, alleen we zien het niet omdat we een gesecculariseerde bril ophebben. Maar het is er wel degelijk. Het zijn de kerken en geloofsgroepen uit de vroegere Derde Wereldlanden. Zij schieten overal uit de grond, niet alleen in de grote steden in de randstad, maar ook daar buiten. Het christelijk geloof leeft, maar heeft een niet-Europees gezicht. Het heeft zijn basis in de vele immigranten en vluchtelingen die naar Nederland komen. Zij vormen een potentie voor een nieuwe dynamiek in het geloof. Zij kunnen oude parochies weer tot nieuw leven wekken als ze op een goede manier geïntegreerd worden in de parochiestructuur, waarbij ruimte wordt gemaakt voor hun eigen geloofsuitdrukkingen en praktijken. Een

dergelijke integratie zal niet gemakkelijk zijn en vraagt geduld, tact en begrip.

Nieuwe missionarissen

Nieuwe d.w.z. buitenlandse missionarissen komen naar Nederland om het missionaire element in de lokale kerk te vertegenwoordigen. Zij zijn bij uitstek geschikt om een bijdrage te leveren in deze nieuwe fase van het geloof in Nederland, omdat zij komen uit de verschillende landen en culturen waar ook de immigranten en vluchtelingen hun oorsprong hebben. Een belangrijke voorwaarde echter voor hun inzetbaarheid is dat zij op een goede manier integreren in de Nederlandse maatschappij en cultuur en in het kerkelijk klimaat, waarbij ze hun eigenheid behouden.

Voor een goede integratie moet gedacht worden aan een introductietijd die van wezenlijk belang is voor hun toekomstig functioneren. De introductietijd wordt globaal genomen geschat op twee jaar. Hierin neemt de studie en beheersing van de Nederlandse taal en cultuur een wezenlijk bestanddeel in. Daarnaast wordt een kennismaking met het kerkelijk gebeuren en een stage in de pastorale beschouwd als onontbeerlijk.

Zo kunnen ze belangrijke bruggenbouwers worden tussen de oude vergrijsde groep

van gelovigen en de gelovigen die buiten Nederland hun oorsprong hebben. In de context van de lokale kerk en maatschappij is hun bijdrage aan nieuwe missionaire parochies van grote waarde waar bevolkingsgroepen met verschillende achtergronden bij elkaar komen om hun geloof te delen en te vieren. Hierbij is hun voornaamste opdracht “de dialoog aan te gaan met: armen en kanslozen, mensen van andere culturen, mensen die niet tot Het pastoraat van buitenlanders en migranten proberen zij, “met behoud van hun eigenheid, in te bedden in de lokale parochiële gemeenschap.” Bovendien staan ze open “voor wat er buiten de kerk leeft en voor hen die de kerk de rug toegekeerd hebben; voor jonge mensen met een open oog voor Noord/Zuid verhoudingen en voor culturele verschillen; voor hen met interesse voor godsdienst” (Criteria voor de start van een missionaire gemeenschap CSSp).

Besluit

Nieuwe missionarissen zijn van vitaal belang om de kerk in Nederland te ondersteunen en levend te houden. Zij zijn geen seculiere priesters die hierheen gehaald zijn om parochies te bezetten, maar religieuze priesters die behoren tot

een geloofsgemeenschap behoren, maar zoekende zijn naar geloof in God en mensen van andere tradities en seculiere ideologieën” (Missiestatement SVD).

In een missionaire parochie willen zij open staan “voor een kerk met open deuren, voor een gastvrije plek voor mensen met geloofsvragen, voor zoekende mensen naar de zin van het leven. Een plek waar oud en jong zich thuis voelen en ruimte krijgen om hun geloof en twijfel te beleven. een missionaire congregatie. Zij stellen zich “als primair doel missionaris en religieus te zijn door presentie, door van harte aanwezig te zijn voor elkaar en voor de mensen, met minder aandacht voor resultaat. Vanuit deze missionaire grondhouding wensen zij mee te werken aan het vormen van missionaire geloofsgemeenschappen waar zij ook zijn en werken.” (Missie statement SVD)

Het zijn missionarissen die zich inzetten om de missiegedachte en missionaire projecten in de Nederlandse kerkprovincie levend te houden. Zij zijn van onschatbare waarde voor de toekomst van kerk en missie in Nederland.

Albert de Jong CSSp

Jarigen in oktober

1 Jan Braspenning
Alexis Ndzalouma
3 Iede de Lange

4 Bert van Tol
12 Zr. Agatha Wilson
14 Zr. Helena van Moorsel

19 Zr. Gertrudis Janssen
26 Piet Rutten
27 François Numbi

Mijn ervaring in Heerenveen

Mijn naam is Urbanus Kioko Kithuka en ik kom uit Kenia. Ik ben pater van de Congregatie van de Heilige Geest. Sinds ik hier in Nederland ben, is Heerenveen mijn eerste echte ervaring van wat Nederland is. Ik had er een echte ervaring met de mensen, de cultuur en de manier van leven. Ik werd welkom geheten met een warm hart. Sinds ik eind januari 2018 naar Nederland kwam, woon ik in Gennep. Ik was er meestal bij mijn medebroeders, de Spiritijnen. Met hen, had ik het eerste contact met de taal en de cultuur. Meestal was ik thuis en miste het contact met de andere kant van Nederland. Het weer was zo slecht, het was winter en veel mensen gaan dan niet naar buiten. Zo had ik eerst alleen een ervaring met mijn medebroeders. Later ging ik naar school om theoretisch

de taal en de cultuur te leren. Cultuur en taal worden op school onderwezen, maar ze moeten worden beoefend en in de praktijk geleerd. Ik heb het geluk gehad dat ik dat in Heerenveen en omgeving mocht doen. Leren en leven zijn anders. Leren kan gemakkelijk zijn maar leven is anders, soms moeilijk. Gelukkig was mijn zomervakantie van 2018 in Heerenveen heel speciaal. Ik heb gemerkt dat Heerenveen een leuke plek is. Een plaats met een eigen lokale taal: het Fries. Mijn eerste contact was met de gemeenschap van de paters, mijn medebroeders. Het tweede was met de gemeenschap van de gelovigen en in het bijzonder met onze medewerkers. Het bijzondere was de samenwerking tussen de paters en het personeel op ons kantoor. Vaak vergaderen en dingen bespreken. Dit lijkt hier een traditie te zijn, discussiëren en samen koffie drinken. In het begin, was ik bang, vanwege mijn slechte taalkennis, maar dit was wel de weg.

Ik voelde me welkom bij deze bijeenkomsten en het samen koffie drinken. Elke dag verlangde ik naar de koffietijd want de sfeer was er altijd vriendelijk. Ik voelde me thuis om mee te gaan naar de koffie. Ik kreeg de vrijheid om te spreken en te leren.

De gemeenschap van de paters was erg vreedzaam. We hebben samen gebeden en samen gegeten. Ze bespreken het werkprogramma, ze planden samen hoe ze de programma's moesten maken. Samen eten, samen bidden, samen blijven en met elkaar praten. Ik zag dezelfde manier van overleg bij het personeel.

Ik heb gemerkt dat de mensen het samen eens moeten worden over wat er gaat gebeuren. Ik vond er ook een taalmaatje, mevrouw Joke de Jager. Ze was heel genereus om me te helpen om me snel te settelen en ze hielp me met taal-en-cultuurlessen. Ik vond het altijd leuk om rond te lopen en te wandelen, mensen te ontmoeten en te praten. We praatten over mijn leven hier en het leven in Kenia. Ze wilden graag weten hoe het gaat in Afrika, de cultuur en het dagelijks leven.

Ik heb ook gemerkt dat de meeste mensen geduld hebben met mensen met andere talen en culturen. Ze zijn bereid om les te geven en aanwijzingen te geven. Ik dank vooral Wilma en haar familie. Altijd vroegen zij hoe het met me ging en of ik iets te vragen had. Ze gaf me aanwijzingen over veel dingen: de kaart van Heerenveen, de fiets- en voetpadenkaarten. Dit laat zien hoe mensen welkom en geliefd zijn. Mijn fijnste momenten waren in het stadion. Rikus ging mee om naar voetbal te kijken. De fanatieke supporters waren super. Ik deed mee om het thuisteam te ondersteunen. Ik mis het plezier echt.

De parochie lijkt goed georganiseerd. Mensen zijn vrij om samen te werken als een familie. Zij zijn klaar om anderen te helpen, vooral bezoekers. Ik heb dit bij mijn medebroeders gezien. Alles is gepland, het samenzijn is geweldig. Ik voelde me vrij om te leren in een vriendelijke omgeving. Ik ging er beter weg dan toen ik er kwam. Mijn beeld over Nederland en over de mensen is positiever geworden. Ik zal het persoonlijk heel erg missen en nog eens terugkomen want ik voelde me thuis en welkom. Bedankt mensen van Heerenveen voor de steun. Ik voelde me een met jullie.

Pater Urbanus Kioko Kithuka- 06-84067773 urbkio@yahoo.com of kithukasteve@gmail.com

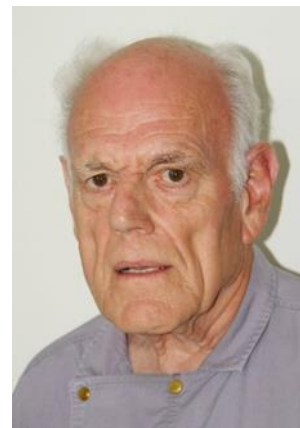

Pater Jan Retera

15 augustus 1934 – 21 september 2018

Na twee keer geprobeerd te hebben om spiritijn te worden, eerst in Weert en later in Hattem, wordt hij in 1970 priester gewijd. Hij ging als missionaris naar de Centraal Afrikaanse Republiek. Hij verbleef er graag bij de mensen in “de brousse”. In 1994 moest hij terug naar Nederland voor een lange periode van rust. Hij sliep slecht en wilde graag in Frankrijk werken in een rurale parochie voor rust en om te wandelen in de natuur. Weer terug in Nederland was hij in verschillende gemeenschappen en na enkele jaren in Langonnet (Fr.) kwam hij in 2012 definitief naar Nederland in Gennepe. Jan leed aan Alzheimer. Dat werd een obsessie voor hem. Hij werd hulpbehoevend en verloor zelfs zijn spraak.

Aan dat lijden kwam een einde op 21 september en we vertrouwen dat hij nu rust en vrede mag vinden bij de Heer.

Bezoek aan het kerkhof in Gemert

Zondag **28 oktober** kan ons kerkhof worden bezocht van 14.00 uur tot 18.00 uur.

Donderdag **1 en vrijdag 2 november** van 14.00 uur tot 18.00 uur.

Zondag **4 november** van 14.00 uur tot 18.00 uur.

Als de poort gesloten is, kunt u het volgende nummer bellen: **06-25369649**

Wilt u dit bericht doorgeven aan hen die het Spinet niet ontvangen in uw familie of kennissenkring? Bij voorbaat onze hartelijke dank.

In dankbaarheid vieren

Preek tijdens de eucharistieviering ter gelegenheid van het 50-jarig priesterfeest van pater Piet Delisse

Vlnr. Theo ten Brink, C. Rombouts (pastoor parochie Erp), Piet Delisse, Martin van Moorsel

In dankbaarheid vieren staat er aangegeven als thema voor deze eucharistieviering. Dat geldt ook voor mij en voor mijn klasgenoot hier langs mij, Theo ten Brink. We werden samen met nog zes anderen priester gewijd in 1968.

In de afgelopen weken werden me voortdurend vragen gesteld over die voorbije 50 jaar. En over de jaren daarvoor. Want die mensen wisten dat ik een dezer dagen dit 50 jarig jubileum zou vieren.

Dus herhaal ik nog een keer wat ik ooit als schooljongen in de 2^e klas van de lagere school antwoordde op de vraag van de onderwijzer: wat wil je later worden en dat ik toen geantwoord heb: missionaris.

Wist je toen ook wat dat inhield missionaris worden, dat was dan de vraag die er op volgde. Nee dat wist ik echt niet en ik denk dat de andere kinderen in die klas die ook die vraag beantwoordden van de meester evenmin precies wisten wat hun antwoord inhield. Als je 7 of 8 jaar bent en je antwoord op die vraag is: ik wil timmerman, automonteur, veearts, verpleger, brandweerman, missionaris, priester of onderwijzer worden. Al die beroepen kwamen naar voren in de antwoorden van de klasgenoten. Dus moet je hen ook maar eens een keer dezelfde vraag stellen. Er zijn er misschien enkelen hier aanwezig, stel ze de vraag straks maar na deze viering.

Jaren later werd ik op 14 september 1968 priester gewijd in Gemert in de Gerarduskerk. Die kerk was veel ruimer dan de kapel van het kasteel, waar te weinig plaats was voor alle familieleden van de acht wijdelingen. De Gerarduskerk is ondertussen gesloten evenals de kapel van het kasteel.

Met de priesterwijding was de opleiding nog niet afgesloten en we volgden nog een jaar lang een aantal cursussen die meer gericht waren op het pastorale werk in ontwikkelingslanden waarvoor we al benoemd waren. Dat mag vermeld worden want het was nieuw dat we vóór de priesterwijding al wisten voor welk gebied we benoemd waren. In de jaren voor ons kregen ze de benoeming voor een missiegebied pas een jaar na de priesterwijding en die vertrokken

dan een paar maanden later. Ik en een klasgenoot waren benoemd voor de Centraal Afrikaanse Republiek, een land gelegen in het midden of het hart van het werelddeel Afrika. Zoek het maar eens op in een atlas want voor heel veel mensen is het nog steeds een onbekend land, Dat was het toen voor ons ook op het moment van de benoeming die we kregen. We kenden wel verschillende collega's die in de jaren voor ons daar naar toe waren gegaan. En in het jaar na de wijding kregen we de kans om al wat informatie over het land op te doen. en Frans te leren spreken.

Voor op het boekje staat een windvaantje afgedrukt waarin de tekst staat **Ubi Vult spirat**. Een

tekst uit het evangelie van Johannes en die betekent: **De Geest waait waar hij wil**. Het vaantje staat sinds 1963 nog steeds op het torentje van het kasteel in Gemert en de tekst past denk ik heel goed bij al die mensen die vanuit het kasteel naar alle kanten over de wereld werden uitgezonden en in goed vertrouwen naar plaatsen gingen die ze niet kenden. De geest waait waar hij wil. en daarop vertrouwden zij. En ze zijn er mee op weggegaan en de meesten kijken denk ik met voldoening terug op die periode van hun leven, ondanks tegenvallers en ook moeilijke momenten en ervaringen.

22 jaar heb ik mogen werken in dat Afrikaanse land en ik kijk nog steeds met voldoening terug op die jaren waarin ik met zoveel mensen mocht omgaan en tegenkomen en met hen onderweg zijn. (Theo was er 43 jaar)

Dat was in Afrika niet anders als hier. Al zijn de levensomstandigheden natuurlijk wel heel anders. Maar daar leer je mee leven juist door met de mensen om te gaan.. En het is ondertussen al weer 26 jaar geleden dat ik terugkwam uit Afrika maar medemensen kom je overal tegen en daar ben je mee

onderweg

Met mensen onderweg zijn in alle levensfasen. Van de geboorte tot de dood. Ik denk dat het evangelieverhaal van de Emmaüsgangers daarover ons iets meegeeft

Twee mensen die na de gruwelijke ervaringen van Goede Vrijdag en alles daar omheen met zijn tweeën, angstig en nog in paniekstemming op weg zijn naar waar naar toe ?

Maar met elkaar pratend en terugkijkend op wat ze meegemaakt hebben toen ze met Hem nog onderweg waren, ontdekken ze nu op die weg naar Emmaüs dat het leven van Hem van wie ze zo rigoureuus gescheiden werden niet voorbij is maar dat Hij toch met hen meeloopt en met hen onderweg is en Hem ook herkennen als levend aanwezig als ze met elkaar hun brood delen.

Op een jubileumdag als vandaag mag ik met dankbaarheid terugkijken en denken aan al die mensen met wie ik onderweg was en ook aan iedereen met wie je ook nu nog onderweg bent of met wie je onderweg bent geweest en die er nu niet meer zijn.

Namen noemen is ondoenlijk want dan zitten we hier vanavond nog en voor hen die er niet meer bij zijn daarvoor hebben we hier die kaars aangestoken. Herinneringen blijven leven als je er bij stil staat.

Een Afrikaans spreekwoord drukt het zo uit: Wie alleen loopt raakt de weg kwijt. En als je al eens alleen loopt kom je hopelijk toch weer iemand tegen die met je meeloopt of jij loopt met hem mee. En herinneringen lopen ook met je mee.

Ik heb leren lopen hier in Erp en ik heb daarom een tekening laten afdrukken van de Erpse kerk op de binnenkant van de kaft, indertijd getekend door een schoolmeester, niet die van de tweede klas maar van de zesde klas.

Afgelopen zondag werd in veel kerken van het bisdom een brief van de bisschop Mgr. De Korte voorgelezen.

De aanhef van die brief is **Trouw blijven in moeilijke tijden**

En ik wil daarom een paar zinnen uit die brief hier toch nog eens laten horen ook op een jubileumdag. Hij schrijft: In deze dagen van crisis wordt onze verbondenheid met de kerk op de proef gesteld.

Mag ik u vragen om juist nu het lastig is, trouw te blijven? Nu wij voor de Kerk een uitermate moeilijke tijd beleven, kan niemand worden gemist.

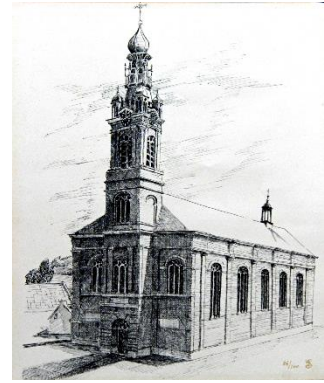
Binnen de geloofsgemeenschappen van onze parochies vinden ontzettend veel goede dingen plaats. Zaken die ons moed en hoop kunnen geven en hij noemt een aantal activiteiten op geloofscommunicatie, catechese en diaconie, dienstbetoon aan mensen, inzet voor gerechtigheid en vrede.

Dank voor alle gelovigen, priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en alle andere gedoopten die in trouwe volharding aan hun geloof gestalte geven.

Laten wij onze inspiratie van de Heilige Geest, *Ubi vult spirat*, onze vriendschap met Christus zichtbaar maken in de wereld van vandaag.

Op de achterzijde van het boekje staat het devies van de Duitse Orde en die woorden zijn nog steeds te vinden op de muren van het kasteel-Gemert waar we jaren gewoond en geleefd hebben....

Dat devies zegt heel goed waarom we hier vandaag met velen dit jubileum kunnen vieren.. Letterlijk is het een slotwoord en dat is nog steeds geldig: So Goet is Got. Amen.

*Je mag je een gelukkig mens prijzen
vanwege die mensen,
die je een glimp doen opvangen
van het menslievende gelaat
van de ene die hoopt
dat je goede hoop kunt behouden.*

Piet Delisse Cssp

Overledenen

9 september In Den Haag overleed in de leeftijd van 88 jaar de heer Gérard Geurten, oud collega

15 september In Gennep overleed in de leeftijd van 94 jaar mevrouw Zus Jaspers. Zij was de zus van † pater Theo Jaspers.

21 september In Boxmeer overleed in de leeftijd van 84 jaar pater Jan Retera.

Pater Jan Verberne (1931-1989) man van vrede die heel wat leed heeft verlicht.

'Hij was er helemaal voor de mensen'

Overgenomen uit: Wijkblad "De Lindenberg" - Stiphout

Pater Jan Verberne is een van de Stiphoutse missionarissen van weleer. Als zodanig wordt ook aan hem de herinnering hier levend gehouden door het MOV. Directe contacten met Kameroen, het voormalige missiegebied van Jan, zijn er niet meer. Maar zijn leven en werk, in vaak onvoorstelbaar moeilijke omstandigheden, verdienen nog steeds alle aandacht en respect.

Jan Verberne is in 1931 geboren als oudste zoon van moeder Anna van Hoof en vader Jan op nummer 26 aan de Croijsestraat, nu Meester Strikstraat. Nadat het gezin Verberne was verhuisd naar het later verbouwde en nog steeds bestaande karakteristieke boerderijtje aan dezelfde Meester Strikstraat op nummer 11, werden nog drie dochters en een zoon geboren.

Zussen Jo en Lena

Om de levensloop van onze Stiphoutse missionaris wat meer in te kleuren heeft MOV-secretaris Jan van Dijk in juli 2012 gesproken met twee jongere zussen van Jan: Jo, geboren in 1934 en Lena, geboren in 1939. Foto's uit het familiearchief kwamen goed van pas. 'Na zijn kleutertijd', vertelden Jo en Lena, 'ging Jan naar de Sint Trudoschool. Hij had het naar zijn zin in die tijd. Rondstruinen in de Stiphoutse bossen, op zoek naar vogels en andere dieren, was zijn passie. Na klas 4 ging hij naar de Canisiusschool in de Molenstraat in Helmond.' Deze overstap was in die tijd heel gebruikelijk. De school had meer aanzien en gaf aansluiting op hoger vervolgonderwijs. Jan was volgens zijn zussen vanaf het begin een ijverige en ambitieuze leerling.

Misdienaar

Jan was ook misdienaar in zijn lagere schooltijd. Jo en Lena: 'Dit verklaart misschien waarom Pastoor Van der Veeke op een dag bij ons op huisbezoek kwam om te vertellen dat Jan had besloten om priester te worden. Natuurlijk waren we verbaasd over dit plotselinge nieuws, maar innerlijk toch wel opgetogen over zo'n uitverkiezing.' In die tijd was het vaak een hele eer als een van je kinderen of je broer tot het priesterschap werd geroepen. Maar behalve opgetogenheid waren er ook zorgen, over het uit huis gaan en over de kosten die zo'n stap met zich mee zou brengen.

Offers

Na de bevrijding in 1945 ging Jan voor zes jaar naar het klein seminarie in Weert. Het was voor iedereen daar een zware studie, herinnerden Jo en Lena zich. 'Maar voor onze ouders was het evenmin gemakkelijk. Er moesten financiële offers gebracht worden en

ons vader fietste elke twee weken naar Weert om Jan zijn wasgoed te halen en te brengen en hem van andere noodzakelijke dingen te voorzien.

Dat ging ten koste van veel inspanning Vader moest veel overwerken voor extra inkomsten.' Na de succesvolle afronding van het klein seminarie in Weert verkaste Jan in 1951 naar het noviciaat in Gennep om daar één jaar in afzondering te leven en te wonen. Ook dit doorstond Jan volgens zijn zussen uitstekend.

Naar Afrika

Vanuit Gennep verhuisde Jan naar het kasteelklooster in Gemert om zich voor te bereiden op het priesterschap. Hij verbleef er tot aan zijn priesterwijding in 1956 en werd opgenomen in de congregatie van de H. Geest, met het voornemen om binnen afzienbare tijd naar het missiegebied in Afrika te verhuizen. Aan het eind van zijn studie schreef zijn overste over hem: 'Een rustig, eenvoudig en evenwichtig type. Zeer goed karakter. Verstandige houding. Behoort tot de beste studenten.' Met dit rapport vertrok Jan in 1958 voor de eerste keer naar Oost Kameroen in Afrika.

Zware opgave

Leven en werken in Afrikaanse omstandigheden was een zware opgave voor bijna alle missionarissen. Temperatuur, cultuur en algemene leefomstandigheden vragen bijna het onmogelijke van een westers geaard mens. Jan verbleef in verscheidene missieposten, onder meer in Nguemendoeka, Doumé en in het nog verder weg gelegen Yokadouma, in het verre zuidoosten van Kameroen. Met name in dit laatste missiegebied waren de leefomstandigheden zeer zwaar. Twee keer werd Jan verblijd met familiebezoek, waardoor hij zich enorm gesteund voelde. In 1969 kwam zijn moeder naar Kameroen en in 1971 zijn zwager Christ Jacobs. In 1972 was Jan ook als gast aanwezig bij het bezoek van prinses Beatrix en prins Claus aan West-Afrika en specifiek Kameroen.

Slopende ziekte

Na een verblijf van ongeveer 20 jaar in Kameroen keerde Jan in 1978 vanwege een slopende ziekte terug naar Nederland. Pater Jan Verberne overleed op 28 augustus 1989 en is begraven op het kloosterkerkhof van de paters van de H. Geest in Gemert. Volgens een In Memoriam, opgesteld door de familie Verberne samen met de congregatie van de H. Geest, was Jan in Afrika zeer geliefd bij de mensen om zijn eerlijke en verstandige houding. 'Er was niets geforceerd bij, het was natuurlijk. Ook zijn geloof was degelijk, eenvoudig en evenwichtig. Hij was er helemaal voor de mensen. Hij zelf voelde zich het meest op zijn gemak in Nguemendouka, waar hij al zijn talenten van coördinator en pastor heeft kunnen uitleven. Hij vormde een hecht team met zijn medewerkers. Al zijn medebroeders kozen hem tot hun religieus overste. Hij was altijd een man van vrede. Bij hem ging de mens boven de wet.'

Eenvoudig

'Het was voor Jan een groot offer, dat hij definitief in Nederland moest blijven wegens zijn ongeneeslijke ziekte. Hij deed hier pastoraal werk, in Ravenstein en Eindhoven, en vanaf 1982 in Huize Ruijschenbergh in Gemert. Dat werd zijn tweede Nguemendouka. Hij voelde er zich thuis, het was zijn parochie.

De mensen vonden hem zo gewoon, zo eenvoudig, zo meelevend. Zijn preekjes waren eenvoudig van woorden, maar diep van inhoud. Hij legde er heel zijn leven en geloof in. Hij

stond altijd klaar en wist met veel tact en liefde te vermanen, op te beuren en te troosten.' Aldus het In Memoriam.

Bevrijdend geloof

'Zijn geloof was voor Jan een bevrijdend geloof. Hij heeft heel wat leed verlicht. Hij kende zijn ongeneeslijke ziekte en de ernst ervan. Het stemde hem niet tot pessimisme en weerhield hem er nooit van met blijdschap beschikbaar te zijn. Voor zijn familie was hij dezelfde harte-lijke zoon, broer en oom. Bij ome Jan kon je alles kwijt. Hij luisterde en hielp de juiste oplossing te vinden.' Het In Memoriam eindigt als volgt: 'Jan, we zullen je missen. We vonden het fijn met jou te kunnen leven.'

Ouderdom als roeping

Overgenomen uit Dagblad Trouw door Jean Jacques Suurmond

Soms hoor ik mensen die ouder worden zeggen: Wat moet ik hiermee? Luister naar de Poolse dichter en Nobelprijswinnaar Czeslaw Milosz. Hij noemt de ouderdom 'een roeping'. Toen hij dat schreef was hij tachtig.

Dat is het leuke van dichters: ze geven ons nieuwe woorden waardoor we de werkelijkheid anders gaan zien en beleven. De ouderdom als roeping klinkt toch heel anders dan 'de ouderdom als fase van aftakeling' of 'de ouderdom als kostenpost voor de samenleving'.

Een roeping houdt een opdracht in die van de andere kant komt. Je krijgt een opdracht waarvan je zegt: waarom ik? Reeds de bijbelse profeten wringen zich in alle mogelijke bochten om onder hun roeping uit te komen. Begrijpelijk, want die houdt meestal een hoop gedoe in. Niemand kiest er bijvoorbeeld voor om grijs en gebrekkig te worden.

Veel ouderen denken daarom: O, was ik nog maar jonger. En dan vergelijken ze wat ze toen konden met nu. Maar zoals ik in mijn boekje over de spiritualiteit van ouder worden ('Meer geluk dan grijsheid') laat zien, maken ze zichzelf zo ongelukkig: 'Ze pakken hun concrete roeping niet op, die even dichtbij ligt als het kunstgebit op hun

nachtkastje. Het resultaat is dat ze zichzelf onaantrekkelijk vinden; afgedankt.

De roeping van de ouderdom eist overgave aan de werkelijkheid van afhankelijkheid van een rollator of iemand die je papieren helpt invullen. Overgave is niet passief berustend, want dan geven we onszelf niet echt: we houden iets makkends. In echte overgave aanvaarden we actief de realiteit, hier en nu. Dan kan er iets wonderlijks gebeuren: er verschuift iets in je, zodat je met nieuwe ogen naar het leven kijkt.

Czeslaw Milosz dichtte nuchter:

'Geachte ogen van me, het gaat niet best met jullie/ Ik krijg van jullie geen scherpe tekening,/ En als er een kleur is, dan is hij wazig.'

Naarmate hij aanvaardt dat hij minder goed kan zien, begint hij iets anders duidelijker waar te nemen:

'Zonder ogen, starend naar één licht punt,/ Dat zich uitbreidt en dat mij omvangt.'
Staande in het einde, ziet hij al een nieuw begin.

Wie zich overgeeft aan de opdracht van zijn of haar roeping, gaat iets betekenen voor de wereld. Je wordt een gezondene, een profetisch symbool van kwetsbaarheid. Als oudere ben je de vreemde 'ander' die alleen al door er te zijn, een kritische kanttekening plaatst bij de dominante economische

mythe die ons in een grote crisis heeft gestort. Wie of wat we ook mogen wezen, we zijn niet geschapen als onkwetsbare wezens die pas echt mens zijn wanneer ze volledig controle over zichzelf en anderen hebben.

Integendeel: juist onze kwetsbaarheid maakt empathie en liefde mogelijk, warmte en betrokkenheid. Kwetsbaarheid is de voorwaarde voor compassie. Maakt God zelf zich van het Kerstkind tot de Gekruisigde niet kwetsbaar, met wonden die toegang geven tot een nieuw en dieper bestaan?

Ouder worden is een roeping tot kwetsbaarheid. Evenals op hun wijze de bijbelse profeten deden, bewaak je in het mandje van je rollator het vlammetje van de humaniteit. Zo helpen ouderen voorkomen dat de wereld door onmenselijkheid vergaat. Dat bezingt Milosz in zijn gedicht 'Lied over het einde van de wereld':

'En zij die donder en bliksem verwachtten' Zijn teleurgesteld./ Alleen een witharige oude man die een profeet zou kunnen zijn/ Maar geen profeet is want hij heeft het veel te druk,/ Herhaalt terwijl hij zijn tomaten opbindt:/ Een ander einde van de wereld is er niet! Een ander einde van de wereld is er niet.

DAGBOEK september 2018

1 sept. Wereldgebedsdag voor het behoud van de Schepping: Peter van der Drift heeft een prachtige bij dit onderwerp passende collage gemaakt voor de viering in de kapel. Toon Jansen gaat voor in de dienst en hij is erin geslaagd mooie inspirerende teksten te vinden met betrekking tot het thema van deze dag.

Vandaag heeft de jaarlijkse bedevaart van de twee Gennepse parochies naar Kranenburg in Duitsland plaats. De pelgrims zijn te verdelen in drie categorieën: de "dauwtrappers" die vroeg in de morgen te voet vertrekken, daarna de fietsers die anderhalf uur later afgeschoten worden en tenslotte de mensen die een automobiel rijk zijn. Onze Pieter Vaars, die de gemeenschap vertegenwoordigt, behoort tot deze laatste categorie. Hij heeft een plaatsje weten te bemachtigen in een soort Cadillac, de mooiste auto van heel de colonne.

2 sept.

In de namiddag treffen wij bijna alle leden van de gemeente van Gennep aan op het pannenkoekenfestijn in de pastorietuin van Oeffelt om de indertijd vanwege "oververhitting" uitgestelde verjaardag van Harrie Tulleman te vieren. Margriet, de keukenprinses, zojuist teruggekeerd van vakantie, zwaait, geassisteerd door haar twee dochters, de scepter over de bakplaat en Martin van Moorsel doet enkele niet onverdienlijke maar toch

- ijdele pogingen om die scepter van haar over te nemen. Het is een geslaagde middag en alle gasten wensen Harrie nog veel gezonde jaren toe in de hoop dat zij bij de volgende verjaardag weer voor zo'n zelfde festijn zullen worden uitgenodigd.
- 4 sept. Jo van de Wildenberg, die momenteel in Libermannhof woont, krijgt bericht dat zijn zus Nelly in Budel is overleden. Wij wensen Jo heel veel sterkte toe om dit droevige verlies te kunnen dragen.
- 5 sept. De "snakkers" onder ons naar regen kunnen vandaag in Gennep opgewekt hun hoofden ten hemel heffen, want na twee maanden van ongeduldig "uitzien naar", worden zij tegen de avond eindelijk beloond met een flinke plensbui (18 mm). We mogen hopen dat "hun kopjes" niet al te snel wederom in de "hangstand" terug zullen vallen.
- 6 sept. Jan Retera, wiens gezondheidstoestand zijn omgeving de laatste tijd steeds meer zorgen baart, is opgenomen in Zorgcentrum Madeleine te Boxmeer. Wij hopen dat Jan snel zijn krachten weer zal hervinden en in ons midden terug kan keren.
- 7 sept. Twee van onze Afrikaanse medebroeders, Callistus en Urbanus, slagen in Nijmegen voor een belangrijk proefwerk van hun studie "Nederlandse Taal". Onze oprechte gelukwensen en moge dit succes een stimulans voor hen zijn in het integratieproces in de Nederlandse gemeenschap.
- 8 sept. Feestdag van Maria Geboorte: voor velen van ons de verjaardag van het afleggen van onze eerste religieuze geloften. Voor Jules Habets is dat vandaag 60 jaar geleden en daarom zijn wij om 11.30 uur allemaal in de soos bijeen om een dronk uit te brengen op de gezondheid van de jubilaris.
- 10 sept. Gerry Aben is na een vakantie die, ondanks het feit dat Liselotte haar op een uitermate kundige en sympathieke wijze heeft vervangen, naar ons gevoel toch nogal lang geduurd heeft, weer terug in ons midden en daar zijn wij heel blij mee. Gerry, welkom thuis! In de voormiddag vergadert het Provinciaal Bestuur en in de namiddag de huisraad.
- 11 sept. De gezondheidstoestand van Jan Retera is de laatste dagen zichtbaar achteruitgegaan. Hijzelf geeft aan dat hij graag het sacrament der zieken wil ontvangen. Om 15 uur dient Pieter Pubben hem dan ook, in het bijzijn van Gerry Aben en meerdere medebroeders in het Zorgcentrum Madeleine in Boxmeer het sacrament van de zieken toe. Mogen het gebed en de zalving hem troosten en sterken in zijn lijden.
- 12 sept. We vernemen dat onze medebroeder Simon van Niel opgenomen gaat worden in een zorgcentrum te Rotterdam, omdat er in Amstelveen nergens een plaats is. Simon is 94 jaar. Er zal een poging gedaan worden om hem te verhuizen naar het Libermannhof hier in Gennep. We wensen hem veel sterkte toe.
- 13 sept. In de avond nemen Pieter Pubben en Kees Bruin deel aan een 2^e bijeenkomst over het Jaar van de Ontmoeting in de Kenniskeuken van de gemeente, onder de bibliotheek. Het gesprek aan hun tafel ging over de opzet van een "cross-oecumenische" viering.
- 14 sept. Enkele medebroeders herdenken vandaag het feit dat ze 50 jaar geleden priester gewijd zijn in de Gerarduskerk in Gemert: Siebren de Lange (Eindhoven), Ko Gradussen (Brazilië) Piet Delisse en Theo ten Brink. Daarom zijn wij om 11.30 uur in de soos bijeen om een dronk uit te brengen op hun gezondheid.
- Kees Bruin en Albert de Jong vertegenwoordigen vandaag de Congregatie op de AMA-dag in Vught.

In Verzorgingshuis Ruijschenbergh in Gemert nemen ze vanavond in een eucharistieviering afscheid van hun geliefde voorganger Pieter Pubben en gedenken tevens het jubileum van Theo ten Brink die het stokje van Pieter heeft overgenomen. Vele bewoners waren aanwezig, alsook vertegenwoordigers van het parochiebestuur en de 'Gruun skut'. Na de viering werden zij allebei in het zonnetje gezet.

15 sept. In Libermannhof is vannacht de zus van onze medebroeder Theo Jaspers z.g. overleden. Ze was een van de eerste leken die in ons huis kwamen wonen. Ze zal bijgezet worden in het graf van haar broer op het kerkhof in Heijen.

16 sept. In zijn geboortedorp Erp viert Piet Delisse zijn gouden priesterfeest. De dag begon met een sfeervolle eucharistieviering die opgeluisterd werd door het koor. Na de viering was er een drukke receptie bij van Haandel. De 'Gruun Skut' uit Gemert kwam - tot grote verbazing van Piet - hem feliciteren en brachten hem de vendelgroet. Vanuit de Congregatie waren Theo ten Brink, Martin van Moorsel en Harrie Zandbelt aanwezig. De collecte zal bestemd worden voor zijn vroegere missie in de Centraal Afrikaanse Republiek. De preek ter gelegenheid van deze viering vindt u elders in Spinet.

17 sept. Zoals gebruikelijk vergadert het Provinciaal bestuur vanmorgen, maar zonder Marcel Uzoigwe. Hij vertrekt vandaag naar Rome. Hij zal daar tot 28 september deelnemen aan de bijeenkomst van 'nieuwe provinciaals'. We wensen hem leerzame weken toe en we hopen iets van zijn ervaringen te lezen in een volgende Spinet.

De gezondheid van Jan Retera gaat snel achteruit, hij eet en drinkt niet meer en praten kan hij ook niet meer. We hebben besloten bij hem te waken.

19 sept. Gisteren zou Cândido Luhuma van vakantie uit Angola terugkeren, Het KLM-toestel had technische problemen. Hij kwam vanmorgen om 6 uur aan. Gerard Hogervorst kwam tegen 12 uur op Schiphol aan vanuit Brazilië. Eerder kwamen al Charles Eba'a en Jean Luc Mvondo van vakantie terug uit Kameroen, John Onoja en Callistus Offor uit Nigeria, François Numbi uit Congo, Kees Bruin van zijn familie. Alexis Ndzalouma en Titus Ikyomke zijn nog op vakantie. Piet Meeuws is afgelopen zaterdag met enkele familieleden op vakantie gegaan in Zuid-Frankrijk. We hopen dat iedereen met een goed gevoel van zijn vakantie teruggekeerd is en zij die nog op vakantie zijn wensen we een fijne tijd toe.

21 sept. Vandaag viert Ton van Schaik zijn gouden priesterfeest en daar hoort een aperitief bij voor de gemeenschap.

Vanavond om 18.20 uur is onze medebroeder Jan Retera rustig ingeslapen in Madeleine te Boxmeer. Na het avondeten hebben de medebroeders op Madeleine in een gebedsviering afscheid van hem genomen. Dat hij mogen rusten in vrede.

22 sept. Rond 10 uur stromen de vele gasten van Toon Jansen het Spiritijenhof binnen om zijn 60-jarig priesterfeest te vieren. Er waren zelfs twee dames, de vrouw en schoonzus van onze ex-medebroeder Piet Schaken, voor dit feest uit Brazilië overgekomen. Na een sfeervolle eucharistieviering met goede overweging in onze kapel, ging het feest verder met de vele gasten in de Soos. Onze catering heeft weer voor een goed koud en warm buffet gezorgd.

Piet Delisse ging vanavond voor in de kerk van de Mortel. De parochie H. Willibrordus Gemert-Bakel vierde met hem zijn gouden priesterfeest. Het koor en fanfare, de Gruun-, Rooi- en 'Zwarte' skut (O.L. Vrouwenbroeders) luisterde de viering op. Na de

viering was er nog vendelzwaaien en receptie in het gemeenschapshuis. Vanuit Gennep waren ook enkele medebroeders aanwezig.

23 sept. Het is vandaag het begin van de herfst en dat is te merken ook. Het regent de gehele dag en de temperatuur is flink gedaald. Maar er worden toch weer hogere temperaturen en zon voorspeld.

24 sept. Vanmiddag is er in Spiritijnenhof de eerste bijeenkomst van de economen van de gemeenschappen in de Provincie, het is een van de besluiten van het afgelopen kapittel.

25 sept. Zoals de meesten wel zullen weten is sinds medio juli de afdeling Propaganda verhuisd naar Gennep. Zr. Marie Thérèse en Mevrouw Ineke Eisenburger zullen nog voor het kalendertje van 2019 zorgen, voor de rest hebben zij de taken overgedragen. Deze verhuizing is voorbereid en uitgevoerd door de technische commissie propaganda; Nelly Hermans, Carel Verdonschot en Martin van Moorsel.

Zij zullen in het vervolg ook de praktische uitvoering van de drie acties verzorgen. De financiële zaken zullen lopen via het econoomaat.

Inhoudelijk moet het werk uitgevoerd worden door de Spiritijnen zelf: het schrijven van de brieven bij de mailing, de tekst en foto's op de kaartjes en op het kalendertje.

Vanmorgen was in Spiritijnenhof een bijeenkomst met de leden van de redactie van Spinet en de technische commissie. Ook Callistus Offor zal deel uit gaan maken van zowel de redactie van Spinet als van de propaganda.

In deze bijeenkomst zijn de praktische en de inhoudelijke gang van zaken omtrent de propaganda besproken, het adressenbestand en eventuele verjonging en uitbreiding ervan, het contact met de donateurs, de mogelijkheden van social media, die Callistus toebedeeld heeft gekregen. Het was een goede eerste bijeenkomst van de nieuwe opzet. In december komen deze mensen opnieuw samen.

In de namiddag hadden Carel Verdonschot en Martin van Moorsel een overleg met Robert Hendriks van het kerkbestuur van Gemert-Bakel en met Eric van Dijk over de opknappbeurt van de pastorie in Handel. Nu alles duidelijk is, zullen ze er schot achter zetten.

26 sept. Op het parochiecentrum in Gemert is er een gezamenlijk overleg met de deken en de diaken en het nieuwe Spiritijnse team: Callistus, Cândido en Martin. Over de start van de pastorale werkzaamheden en over de ingroei in de Nederlandse kerk.

Jules Davy Malonga heeft vandaag een intake gesprek op het ROC te Nijmegen voor de talencursus.

27 sept. Vandaag nemen we in een eucharistieviering in onze kapel in Gennep afscheid van onze medebroeder Jan Retera. Daarna leggen we hem te rusten op ons kloosterkerkhof in Gemert. Bij "Dientje" zal zoals gewoonlijk de koffietafel zijn.

Adreswijziging

Nieuw e-mail adres Piet Rutten: rutten.cssp@gmail.com

Wij gaan er vanuit dat u de nieuwsbrieven wilt blijven ontvangen. Wilt u deze niet meer ontvangen, dan kunt u zich afmelden via: secretariaat-cssp@missie-geest.nl